

Skupina 1: Rozum a Bydžov

20. 3. 2011 Petr Třešňák, Respekt XXII, č. 12

Představte si nebezpečného násilníka, kterému soud zakáže vstup na fotbalový stadion. Rváč si ale na úřadě změnil jméno a drze se dostaví k bráně před ligovým finále. Všichni vědí, že je to on, má stejnou zjizvenou tvář, stejné okované boty, stejně agresivní chování. Pustí ho dovnitř? Pokud se o odpověď právě přihlásil váš selský rozum, chyba. České řešení vypadá takhle: náš bojechtivý hrdina vchází hlavní branou a policie na koních obušky rozhání mírumilovné fanoušky, kteří mu stojí v cestě. Má přece v papírech jiné jméno.

Krásný nový Vandas

Nad týden starými událostmi v Novém Bydžově skutečně zůstává rozum stát.¹ Během soudního procesu s Dělnickou stranou často zaznívala námitka, že zákaz nemá cenu, protože Vandasův spolek neonacistů se přejmenuje a pojede se dál. Bylo správné, že soud nechal tuhle obavu v potaz, ostatně není tu od toho, aby taktizoval, ale aby vymáhal právo. Smutné ovšem je, že se lehce předvídatelnou možností zjevně nezabýval nikdo jiný. Až nyní zjišťujeme, že neexistuje žádný scénář, jak se znovuzrozenou fašistickou partají zacházet, a že úřady volí nebezpečnou strategii – považují ji za nový, minulostí nezatížený spolek.

O dalším zákazu strany s pozměněným názvem (Dělnická strana sociální spravedlnosti) se tak zatím nemluví, ačkoli se své předchůdkyni podobá jako vejce vejci. Na demonstrace pořádané ve městech se sociálně vyloučenou romskou menšinou se znovu sjíždějí holé lebky, tentýž lídr hřímá protiromská hesla. A přesto například soud v Táboře ruší rozhodnutí starosty, který extremistům demonstraci ve svém městě zakázal – neprokázalo se prý, že plánované shromáždění má „závadný“ účel.

Nový Bydžov tuhle absurditu korunuje. Na internetu se sice svolávají rváči z Národního odporu k obraně města „proti cikánskému teroru“, ale na místě to pak vypadá, že policie má docela jiného nepřítele. Na koních a s obušky vjíždí do skupiny lidí, kteří přišli tažení extremistů problémovým městem zabránit. Násilím čistí cestu, aby – řádně nahlášený – průvod neonacistů mohl projít.

Bizarní týden

V téhle smutné logice je bohužel zatím jediným vítězem rok starého zákazu Tomáš Vandas a jeho parta. Neztratili vůbec nic a navrch získali čistý „trestní rejstřík“, který mohou popsat pěkně od začátku, než někoho napadne znovu je zakázat. A pak prostě ke svému názvu přidají další „S“.

Pochopitelné rozčarování by ale nemělo ústit v názor, že zakázat Dělnickou stranu byl špatný nápad. Ukazuje hlavně, jak nekonceptní u nás boj s pravicovým extremismem stále je. Po příkladném soudním jednání o DS, které přineslo spoustu důkazů, bychom měli mít po ruce lepší nástroje, jak neonacisty hlídat, místo toho to vypadá, že jsme znovu na začátku. To je jednoznačné selhání policie, která nedokáže minulost a současnost propojit a dodat argumenty starostům, kteří mají právo průvodů nenávisť zakázat. (Pokud jim ovšem názory demonstrujících na Romy nekonvenují, což je bohužel případ starosty Nového Bydžova.)

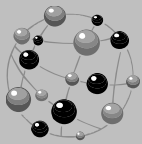
Rozporuplný pohled společnosti na extremismus má bizarní důsledky, což minulý týden ilustroval opravdu vrchovatě. Nejprve policie na koních v zájmu nácků válcovala aktivisty v Novém Bydžově, pak ministr školství navzdory odporu veřejnosti jmenoval svým poradcem ultrapravicového xenofoba,² který ve volbách kandidoval za Národní stranu, názorové dvojče Vandasových dělníků. A nakonec odvolací soud potvrdil velmi vysoké tresty neonacistickým žhářům z Vítkova. S trochou cynismu by se dal udělat závěr, že slovo rasismus začínáme doopravdy chápat, až když hoří dítě.

Otázky:

- 1) Stručně shrňte obsah článku.
- 2) Kterých politických práv se článek dotýká?
- 3) Má podle vás soud právo zakázat politickou stranu?
- 4) Mají podle vás extremisté v demokratické společnosti právo se scházet, pochodovat a provolávat rasistická hesla?
- 5) Má podle vás policie rozhánět shromáždění, která nenásilně brání pochodům radikálů?

¹ Městem Nový Bydžov pochodovali pravicoví extrémisté, kterým se chtěli na nenásilný odpor postavit místní Romové a antifašisté. Policie je ovšem rozehnala.

² Ministr školství Josef Dobeš jmenoval svým poradcem Ladislava Bátoru.

Skupina 2: Běloruští policisté po volbách hlavy státu zatkli sedm z deseti kandidátů

20. prosince 2010 (Zdroj: zpravodajský server idnes.cz: http://zpravy.idnes.cz/belorusiti-policiste-po-volbach-hlavy-statu-zatkli-sedm-z-deseti-kandidatu-1tc-/zahranicni.asp?c=A101220_131927_zahranicni_btw)

Nedělní prezidentské volby v Bělorusku provázely silné protesty. Tisíce lidí nesouhlasily s vítězstvím staronového prezidenta Alexandra Lukašenka. Do ulic vyrazili i někteří jeho sokové z volebního klání. Sedm z devíti kandidátů opozice na post prezidenta skončilo v želízkách. Některé policie zbila. Lukašenko pak prohlásil, že žádná revoluce v Bělorusku nebude.

Povolební násilnosti si v běloruské metropoli Minsku vyžádaly desítky raněných, stovky lidí skončily ve vazebních věznicích. Bylo mezi nimi i sedm z devíti opozičních kandidátů na úřad hlavy státu. Zatčení byli všichni kromě Jaraslava Romančuka a Viktora Tereščenka, kterým se údajně podařilo uniknout. Jeden ze zadržovaných kandidátů, šéf opozičního hnutí Mluv pravdu! Uladzimir Njajklajev, na policii putoval z nemocnice. Muži zákona ho totiž ztloukli tak, že potřeboval lékařské ošetření. Utrpěl zranění hlavy.

Lukašenkovi volební rivalové i nadále zůstávají v rukou policie, ta jim nechala prohledat i byty a kanceláře. Podle hlavního opozičního kandidáta na prezidenta v minulých volbách Aljaksandra Milinkeviče byla část protestů, kdy se lidé snažili dostat do vládní budovy, provokací. "Represe se teď znásobí a proevropské tendence ve společnosti zeslábnou," varoval.

Revoluce v Bělorusku nebude, vzkázal Lukašenko

Souboj o křeslo prezidenta podle oficiálních výsledků obhájil Alexandr Lukašenko, který získal 79,67 procenta hlasů. Slib by měl složit 19. února. Voleb se podle ústřední komise zúčastnilo takřka 90 procent obyvatel.

Lukašenko dnes na tiskové konferenci označil nedělní demonstrace za banditismus a demonstranty za vandaly a vyhrožoval jim, že půjdou do vězení. "Všichni půjdou do vězení podle zákona. Už jsou připraveni soudci a tribunál. Žádná revoluce v Bělorusku nebude," zdůraznil.

"Nevím, co jsme ještě v Bělorusku neudělali, aby volby odpovídaly mezinárodním normám," odmítl kritiku mezinárodního společenství. Za účast v demonstracích opozice bylo podle Lukašenka zatčeno 639 lidí.

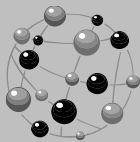
Policie bila a zatýkala i novináře

Opozice hlasování označila za zmanipulované a Západ odsoudil policejní násilí. Běloruští muži zákona si s obušky vybíjeli zlost na demonstrantech, opozičních politikách i novinářích. Svaz běloruských novinářů informoval, že některé internetové servery opozice jsou nepřístupné. Státní bezpečnost nad ránem pronikla do kanceláře webových stránek Charty 97. Vydavatelka stránek Natalja Radzinová a někteří její kolegové skončili za mřížemi.

Do protestů se zapojila i známá reportérka Iryna Chalipová, manželka někdejšího šéfa diplomacie Andreje Sannikova. V živě vysílaném rozhovoru pro nezávislou rozhlasovou stanici Echo Moskvy zrovna popisovala brutální postup bezpečnosti, když ji policisté násilím odvěkli. "Vláčejí mě pryč. Proboha, co to má znamenat?" volala do telefonu. "Policie mě bije," bylo slyšet její bolestí přerušovaný hlas, než se spojení přerušilo. Od té doby není s reportérkou žádný kontakt.

Otázky:

- 1) Stručně převyprávějte obsah článku.
- 2) Kterých politických práv se článek dotýká?
- 3) Jaký mají podle vás volby v nedemokratickém státě, jakým je Bělorusko, vůbec smysl?
- 4) Co mohou lidé dělat, pokud mají podezření na to, že jsou volby zmanipulované?

Skupina 3: Ústavní soud: Rejžek se Vondráčkové omlouvat nemusí

21. března 2005, 15:21 (Zdroj: zpravodajský server Novinky.cz: <http://www.novinky.cz/krimi/52502-ustavni-soud-rejzek-se-vondrackove-omlouvat-nemusi.html>)

Ústavní soud v pondělí vyhověl stížnosti hudebního kritika Jana Rejžka proti rozsudku pražského vrchního soudu, který ho odsoudil k omluvě zpěvačce Heleně Vondráčkové. Omluva se týká Rejžkova tvrzení, že zpěvačka za svůj polistopadový profesionální návrat zřejmě vděčí kontaktům s mafiány, kteří ji v 70. a 80. letech prosazovali v médiích.

Každý občan má podle Listiny základních práv a svobod a také podle české Ústavy právo vyslovit svůj názor veřejně či v médiích, aniž by mu hrozil postih. Státní moc nesmí zasahovat do práva na svobodu projevu a může veřejnou diskusi omezit jen v nejnútnejším případě, protože jde o diskusi prohlubující demokracii, zdůvodnil rozsudek Ústavní soud.

Rejžek se již dříve zpěvačce omluvil osobním dopisem i placeným inzerátem v novinách, ale současně zdůraznil, že se obrátí na Ústavní soud. Podle soudů nižší instance použitím termínu mafiáni zasáhl do osobnostních práv žalobkyně.

Nejvyšší soud, stejně jako vrchní, rozhodl loni v červnu ve prospěch Vondráčkové a potvrdil, že se jí Rejžek musí omluvit. Oba verdikty dnes ÚS zrušil. Podle ÚS tak v platnosti zůstává rozsudek Městského soudu v Praze, který žalobu Vondráčkové na ochranu osobnosti zamítl.

Šlo o kritiku s nadsázkou

"Při posuzování konfliktu práva na svobodu projevu a práva na ochranu osobnosti je třeba přihlídnout na hodnotový soud každého výroku. V tomto případě se vrchní i nejvyšší soud zabývali tím, že prokazovali pravdivost výroků hudebního kritika Rejžka. Přitom měli hledat hodnotové ukazatele, protože ve zveřejněných článcích šlo pouze o kritiku, která byla řečena s nadsázkou," uvedl soudce zpravodaj František Mucha.

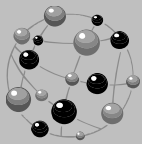
Celý problém začal v říjnu 2000, kdy v médiích vyšel první článek, v němž hudební kritik Jan Rejžek vyslovil názor, že za úspěchy Heleny Vondráčkové jsou kontakty s hudební mafií, které si zpěvačka udržela už z doby totality, kdy ji zástupci politické moci údajně prosazovali v rádiu či televizi. Na tuto kritiku si oba ještě několikrát vyměnili své názory v médiích a Helena Vondráčková podala na Rejžka žalobu na ochranu osobnosti.

"Tady šlo o výměnu názorů v médiích a tedy o veřejnou diskusi, kdy měli oba stejný přístup v médiích. Vrchní i nejvyšší soud špatně vyhodnotily situaci a nadřadily právo na ochranu osobnosti nad právo na svobodu projevu. Navíc veřejně známé osobnosti musejí více snášet kritiku v médiích, protože mají lepší přístup ke sdělovacím prostředkům, aby se bránily," uvedl dnes [ústavní soudce F.] Duchoň.

Podle ÚS by stát neměl zasahovat do výměny názorů osobností hudebního či politického světa v médiích, protože jde o veřejnou diskusi, která podporuje demokracii. Na každou kritiku se je třeba dívat v kontextu doby, v níž vzniká a kritika je ústavně přípustná.

Otázky:

- 1) Stručně převyprávějte obsah článku.
- 2) Kterých politických práv se článek dotýká?
- 3) Jak byste soudní spor rozhodli vy a proč?

Skupina 4: Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických ze dne 2. března 2011 ve věci Snyder v. Phelps

(Adaptováno z encyklopedie Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Snyder_v._Phelps)³

On March 10, 2006, Westboro Baptist Church picketed⁴ the funeral of U.S. Marine Lance Corporal Matthew A. Snyder, who was killed in a non-combat-related vehicle accident in Iraq on March 3, 2006. On March 8, WBC announced its intention of picketing the funeral in Westminster, Maryland. It earlier picketed funerals throughout the country in support of its belief that America is doomed because of its increasing tolerance of homosexuality. Picketers displayed placards such as "America is doomed", "You're going to hell", "and God hates you., and "Thank God for dead soldiers". Numerous members of the Patriot Guard were present in support of the Snyder family. Some weeks later, WBC posted an "epic" on its website that denounced⁵ Albert Snyder and his ex-wife for raising their son Catholic, stating they "raised him for the devil" and "taught him that God was a liar".

Albert Snyder, Matthew Snyder's father, sued Fred Phelps, Westboro Baptist Church.

The facts of the case were essentially undisputed at trial. Albert Snyder testified:

They turned this funeral into a media circus and they wanted to hurt my family. They wanted their message heard and they didn't care who they stepped over. My son should have been buried with dignity, not with a bunch of clowns outside.

He described his emotional injuries, including that he has become tearful and angry and gets so physically nauseated⁶ that he vomits. He stated that the Defendants⁷ had placed a "bug" in his head, so that he cannot think of his son without thinking of their actions. He also said that "I want so badly to remember all the good stuff and so far, I remember the good stuff, but it always turns into the bad." He called several expert witnesses who testified that worsening of his diabetes and severe depression had resulted from the Defendants' activities.

In their defense, WBC established that they had complied with all local ordinances⁸ and had obeyed police instructions. The picket was held in a location cordoned off by the police, approximately 1000 feet from the Church, from which it could be neither seen nor heard. Mr. Snyder testified that, although he glimpsed the tops of the signs from the funeral procession, he did not see their content until he watched a news program on television later that day. He also indicated that he had found the offensive "epic" on WBC's website from a Google search.

In his instructions to the jury, Judge Richard D. Bennett for the District Court of Maryland stated that the First Amendment protection of free speech has limits, including vulgar, offensive and shocking statements, and that the jury must decide "whether the defendant's actions would be highly offensive to a reasonable person, whether they were extreme and outrageous and whether these actions were so offensive and shocking as to not be entitled to First Amendment protection."

Otázky:

- 1) Stručně popište obsah textu.
- 2) Která politická práva jsou ve sporu dotčena?
- 3) Uveďte alespoň 3 argumenty ve prospěch Westboro Baptist Church a pana Snydera.
- 4) Jak byste soudní spor rozhodli vy a proč?
- 5) Jak si myslíte, že rozhodl Nejvyšší soud US?

³ First Amendment to the U.S. Constitution: "Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances."

⁴ Demonstrovat proti němu, narušovat.

⁵ Odsoudit.

⁶ Zhnuseni.

⁷ Žalovaná strana, tj. F. Phelps.

⁸ Místní právní předpisy (nařízení či vyhlášky).